

LEVENSLANGE VRIENDSCHAP

Een klein leven (*A little life*, 2015), de tweede roman van Hanya Yanagihara, gaat over de vier New Yorkse vrienden Malcolm, Willem, JB en Jude. We volgen hun levenslange vriendschap, waarbij vooral de getroebleerde Jude centraal staat. Gaandeweg ontdekken de vrienden, en de lezer, steeds een beetje meer over zijn traumatische jeugd, die is getekend door misbruik. Ondanks de liefde die hij ontvangt, lukt het hem niet dat leed te boven te komen. *De Volkskrant* gaf zowel de roman als de toneelbewerking vijf sterren.

Maarten Heijmans en Ramsey Nasr in *Een klein leven*, de toneelbewerking van de bestseller van Hanya Yanagihara.

Foto Jan Versweyveld

INTERVIEW HANYA YANAGIHARA

‘Een hoogst ongemakkelijke ervaring’

De auteur van *Een klein leven* was in Amsterdam, waar ze haar bestseller tot leven zag komen op het toneel, in de regie van Ivo van Hove. Hanya Yanagihara: ‘Figuren in mijn brein kregen ineens een fysieke vorm.’

Op zondagmiddag, tijdens de wereldpremière van *Een klein leven*, zit de Amerikaanse schrijfster Hanya Yanagihara (44) op rij 8, een beetje rechts van het midden in de Rabozaal van de Amsterdamse Stadsschouwburg. Ze zit tussen haar uitgever en de Amerikaanse agent van regisseur Ivo van Hove in, de buitenlandse gasten hebben speciale schermpjes met de vertaling. ‘Ik was me er extreem van bewust dat mensen probeerden van mijn gezicht af te lezen wat ik ervan vond. Bizar. Maar na de eerste vijf minuten heb ik dat losgelaten en was ik gegrepen. Volgens mij heb ik trouwens een behoorlijke pokerface.’

U zag er af en toe gechoqueerd uit. ‘Echt waar? Nee, gechoqueerd was ik niet. Het was wel hoogst ongemakkelijk, alsof je dagboek voor je ogen tot leven komt. Figuren in mijn brein kregen plotseling een fysieke, driedimensionale vorm. Ergens voelde het als een schending, omdat ik de personages als mijn eigendom beschouw en iemand anders nu met hen aan de haal is gegaan. Dat was ontregelend. Aan de andere kant geloof ik dat een adaptatie pas succesvol is als er echt een heel nieuw, ander kunstwerk ontstaat.’

Is deze bewerking geslaagd, wat u betreft?

‘Ik vond de voorstelling verrassend genoeg het best waar Ivo het verst afweek van mijn boek. Hoe meer artistieke vrijheid hij nam en de kunstmatigheid van toneel vooropstelde, des te beter het werd – dat waren mijn favoriete scènes.’

Welke momenten waren dat?

‘Ik vind het heel mooi hoe hij van Ana (een maatschappelijk werkster en de enige die de misbruikte Jude in zijn jeugd ooit heeft vertrouwd, *red.*) een prominenter figuur heeft gemaakt. In het boek is zij overleden en praat Jude af en toe tegen haar. Ivo laat haar in de persoon van actrice Marieke Heebink op toneel aanwezig zijn, zoals de mannen die hem ooit misbruikten dat ook zijn. Zo wordt ze zowel zijn geweten als zijn beschermengel. Een heel goeie vondst.’

In *The New York Times* zei u dat u gepeperde discussies met Van Hove heeft gehad.

‘Die gingen vooral over hoeveel artistieke zeggenschap ik zou hebben. Toen ik eenmaal had geaccepteerd dat het antwoord ‘geen’ was, waren die afgelopen.’ (lacht)

U heeft geprobeerd artistieke zeggenschap te behouden en heeft die niet gekregen?

‘Ivo vroeg complete artistieke vrijheid.

Dat was een van de voorwaarden voor hem om dit te doen. En ik wilde dat dolgraag. Deels was dat een egokwestie, geef ik toe, maar ik had ook het vertrouwen dat hij met de beste ideeën zou komen. Ik heb *The Crucible* van hem gezien op Broadway en vind hem een zeer originele, onverschrokken regisseur. Hij heeft respect voor de tekst, maar volgt die niet slaafs. Vooraf heeft hij mij zijn ideeën over een bewerking verteld en hoewel ik het niet met alles eens was, vond ik wat hij wilde interessant. Dus ik moest de gok wagen.’

Wat als u het wel voor het zeggen had gehad?

‘Hij had van mij wel meer mogen ingrijpen. Bepaalde plotwendingen en achtergrondinformatie zijn in deze snelle montage niet meer nodig.

‘Wel had ik graag iets meer terug willen zien van Judes maatschappelijke succes. In mijn boek is hij een succesvol advocaat – daarmee wilde ik aantonen dat beschadigde mensen tot op zekere hoogte maatschappelijk goed kunnen functioneren. In zijn professionele leven heeft Jude alles onder controle, maar privé niet. Dat had beter in balans kunnen zijn. Het zou ook beter hebben verklaard wat zijn vrienden nu in hem zien. Wat is zijn charme, zijn aantrekkingskracht? Ramsey Nasr is hier van meet af aan een gebroken man. Maar dat is het mooie van toneel; je valt er als het ware middenin en neemt die dingen gewoon voor waar aan.’

Is Ramsey Nasr voor u een goede Jude?

‘Ramsey levert een ongekend gedurfde prestatie, en niet alleen omdat hij driekwart van de tijd naakt is, haha. Nee, hij levert zich met huid en haar uit en geeft

Ik vond de voorstelling verrassend genoeg het best waar Ivo het verst afweek van mijn boek

Foto HH

alles wat hij heeft – in een slopende en onverschrokken performance. Zijn woede was expressiever dan ik me bij Jude voorstelde, maar dat moet wel op toneel. Ik had het idee dat er weinig afstand bestond tussen hem en het personage, dat was aangrijpend. En hij heeft een prachtige zangstem!

‘Daarnaast was ik erg gecharmeerd van Majd Mardo in de rol van JB. Hij bracht een grappig soort camp in die rol, en een puppy-achtige charme die ik zelf niet bij JB had bedacht. Maar het werkte heel goed, ook voor de *comic relief*. En Hans Kesting was fantastisch als alle bad guys.’

Viel u als Amerikaanse nog iets bijzonders op aan dit Nederlandse toneel?

‘Ik ben heel blij dat Ivo deze bewerking juist hier heeft gemaakt – Nederland heeft een spannende theaterscene en ITA voelt als een laboratorium voor ideeën. Het is best een uitdagend stuk, ook al door zijn lengte van vier uur. En dan die thema’s: misbruik, automutilatie, homoseksuele liefde en seks – die dingen worden niet overal zomaar commercieel aantrekkelijk gevonden. Ivo brengt de automutilatie pijnlijk eerlijk in beeld, dat is heel schokkend, omdat je als publiek niet weg kan kijken; je móét het zien. Hetzelfde geldt voor de prachtige seksscène tussen Maarten en Ramsey. Die is lief, en droevig, en ongemakkelijk, en duurt zolang als het duurt. Dat had in de Verenigde Staten niet zo gekund. Ik vond de voorstelling compromisloos, en dat is goed, want ik hoop dat het boek dat ook is.’

Herien Wensink

Een klein leven door Internationaal Theater Amsterdam, t/m 29/9 in Amsterdam, daarna tournee.